

POSÚDENIE LIKVIDITY TROCH VYBRANÝCH MLIEKÁRNÍ NA SLOVENSKU

CONSIDERING OF THE LIQUIDITY OF THREE SELECTED DAIRYS IN THE SLOVAK REPUBLIK

Jana Miklovičová, Natália Turčeková

Anotácia:

Finančná analýza je oblasť, ktorá predstavuje významnú súčasť finančného riadenia podniku. Je úzko spojená s finančným účtovníctvom, ktoré jej poskytuje informácie pre finančné rozhodnutia prostredníctvom základných výkazov. Zmyslom finančnej analýzy je uskutočniť diagnózu finančného hospodárenia podniku, prípadne pri hlbšej analýze zhodnotiť bližšie niektorú zo zložiek finančného hospodárenia. Základným metodickým nástrojom finančnej analýzy sú tzv. pomerové ukazovatele. Konštrukcia a výber ukazovateľov je podriadená hlavne skúmanému problému či rozhodnutiu. Najčastejšie sa používajú ukazovatele aktivity, rentability, zadĺženosti a likvidity. Ukazovateľom likvidity resp. platobnej schopnosti sa budeme venovať v našom príspevku a aplikujeme ich výpočet na tri vybrané mliekárne.

Kľúčové slová:

Ukazovatele likvidity, solventnosť, likvidnosť, korigovaná likvidita, prevádzková likvidita

Abstract:

Financial analysis is a field which presents important part of financial management of enterprise. It is narrow connected with financial book-keeping, that its grants informations for financial decisions by means basic accounts. Sence of financial analysis is realize the diagnosis of financial economy of enterprise, respectively at deeper analysis evaluated near some of components of financial economy. Basic metodical instrument of financial analysis are so-called relative indicators. Construction and choice of the indicators is subordinated mainly investigate problem or decision. Very often are used the indicators of activity, profitability, indebtedness and liquidity. Indicators of liquidity respectively ability of payment we shall give in our contribution and we calculation apply to three selected dairys.

Key words:

Indicators of liquidity, correct liquidity, operative liquidity

ÚVOD

Trvalá platobná schopnosť je jednou zo základných podmienok úspešnej existencie podniku v podmienkach trhovej ekonomiky. Spoľahlivú výpoveď o finančnej situácii podniku možno získať analýzou jeho platobnej schopnosti, resp. schopnosti hradiť záväzky. Platí, že podnik finančne stabilný je schopný platiť svoje záväzky. Schopnosť hradiť záväzky je ovplyvnená mnohými skutočnosťami, napr. štruktúrou majetku, štruktúrou vlastného imania a záväzkov spolu, primeraným a pravidelným tokom peňažných prostriedkov atď.

V súvislosti s platobnou schopnosťou je možné sa stretnúť s pojmami ako solventnosť, likvidita, likvidnosť.

Solventnosť predstavuje schopnosť podniku získať prostriedky na úhradu svojich záväzkov. Likvidnosť označuje mieru obtiažnosti transformovať majetok do hotovostnej formy.

V súvahe je majetok rozčlenený podľa skupín svojej likvidnosti. Najlikvidnejšie sú peniaze, ceniny, krátkodobý finančný majetok, menej likvidné sú zásoby, nelikvidný je dlhodobý hmotný majetok.

MATERIÁL A METÓDY

Podkladom pre výpočet ukazovateľov likvidity boli súvahy a výkazy ziskov a strát za obdobie rokov 2002, 2003 a 2004 vybraných mliekární, a. s. na Slovensku.

Z hľadiska ukazovateľov likvidity sme zvolili výpočet krátkodobej likvidity, výpočet korigovanej a prevádzkovej likvidity. Výpočet aplikujeme na tri vybrané mliekárne a jednotlivé ukazovatele porovnáme. Pre jednoduchosť označíme mliekárne písmenami A, B a C.

Krátkodobá likvidita pracuje s horizontom do jedného roka. Na jej hodnotenie najčastejšie používame tieto ukazovatele :

Pohotovú likviditu = finančné účty / krátkodobé cudzie zdroje

Bežnú likviditu = finančné účty + krátkodobé pohľadávky / krátkodobé cudzie zdroje

Celkovú likviditu = obežný majetok / krátkodobé cudzie zdroje

Pohotovú likviditu vypovedá o vzťahu medzi najlikvidnejšou časťou majetku a krátkodobými cudzími zdrojmi. Krátkodobými cudzími zdrojmi rozumieme krátkodobé záväzky, krátkodobé bankové úvery a krátkodobé finančné výpomoci. Za optimálny pomer uvádzaný v mnohých publikáciách sa uvádza 0,2 – 0,6. Bežná likvidita vypovedá o tom, ako je firma schopná splatiť svoje krátkodobé dlhy bez predaja zásob. Čitateľ zlomku je rozšírený o krátkodobé pohľadávky. Za odporúčané hodnoty sa považujú tie, ktoré sa nachádzajú v intervale 1 – 1,5. Ukazovateľ celkovej likvidity je v čitateli doplnený o zásoby. Zásoby je potrebné preveriť, vylúčiť dubiozne zásoby, zrealizovať stav tých, ktoré sa neúmerne pomaly obracajú. Hodnota ukazovateľa by sa mala pohybovať v rozpätí 2 – 2,5.

Z ukazovateľov likvidity sme zvolili výpočet prevádzkovej likvidity a korigovanej likvidity. Ukazovatele prevádzkovej likvidity zahŕňajú v menovateli zlomku len krátkodobé záväzky. Odporúčané hodnoty u týchto ukazovateľov bývajú o dve desatiny vyššie. Korigovaná likvidita zohľadňuje korigovaný stav majetku, krátkodobého cudzieho kapitálu. Udáva nám presnejšie výsledky ako jednotlivé ukazovatele likvidity. Najprv musíme vypočítať viazanosť jednotlivých majetkových položiek. Viazanosť zistíme porovnaním stavu majetku k tržbám, v zmysle tejto metodiky sú to tržby za predaj tovaru a tržby za predaj vlastných výrobkov a služieb. Viazanosť krátkodobého cudzieho kapitálu zistíme porovnaním k nákladom, konkrétne k výrobnnej spotrebe a k nákladom vynaloženým na obstaranie predaného tovaru.

Prevádzková pohotovú likvidita = finančné účty / krátkodobé záväzky

Prevádzková bežná likvidita = finančné účty + krátkodobé pohľadávky / krátkodobé záväzky

Prevádzková celková likvidita = obežný majetok / krátkodobé záväzky

Korigovaná pohotovú likvidita = finančné účty / korigovaný stav krátkodobého cudzieho kapitálu

Korigovaná bežná likvidita = finančné účty + korigovaný stav krátkodobých pohľadávok / korigovaný stav krátkodobého cudzieho kapitálu

Korigovaná celková likvidita = korigovaný stav obežného majetku / korigovaný stav krátkodobého cudzieho kapitálu

VLASTNÁ PRÁCA

Poznatky o úrovni likvidity nám sprostredkujú ukazovatele likvidity. Vzhľadom na časový horizont môžeme hovoriť o okamžitej, krátkodobej a dlhodobej likvidite. Zvolili sme výpočet ukazovateľov krátkodobej likvidity.

Tabuľka 1 : Výpočet ukazovateľov likvidity v mliekárni A

Ukazovateľ	Hodnota ukazovateľa			Zmena			Index		
	2002	2003	2004	03-02	04-02	04-03	03/02	04/02	04/03
Celková likvidita	1,0490	0,9332	0,8172	-0,1158	-0,2318	-0,1160	0,8896	0,7791	0,8757
Bežná likvidita	0,6784	0,6924	0,5411	0,0141	-0,1373	-0,1513	1,0207	0,7977	0,7815
Pohotovú likvidita	0,0887	0,1015	0,0715	0,0128	-0,0173	-0,0300	1,1437	0,8053	0,7041
Prevádzková celková likvidita	2,4184	1,9629	2,2511	-0,4555	-0,1673	0,2882	0,8117	0,9308	1,1468
Prevádzková bežná likvidita	1,5639	1,4564	1,4905	-0,1075	-0,0734	0,0341	0,9313	0,9530	1,0234
Prevádzková pohotovú likvidita	0,2046	0,2135	0,1969	0,0089	-0,0077	-0,0166	1,0435	0,9622	0,9221
Korigovaná celková likvidita	1,1544	1,0434	1,0116	-0,1111	-0,1428	-0,0318	0,9038	0,8763	0,9696
Korigovaná bežná likvidita	0,7732	0,7871	0,6980	0,0139	-0,0752	-0,0891	1,0179	0,9027	0,8869
Korigovaná pohotovú likvidita	0,1125	0,1267	0,1055	0,0142	-0,0070	-0,0212	1,1266	0,9381	0,8327

Prameň : vlastné výpočty

Ukazovatele likvidity vykazujú v mliekárni A veľmi nízke hodnoty. Ani v jednom zo sledovaných rokov sa nenachádzajú hodnoty ukazovateľov v optimálnych intervaloch. Pri hodnotení celkovej likvidity môžeme konštatovať, že obežný majetok prevýšil výšku krátkodobého cudzieho kapitálu len v roku 2002. Hodnota bežnej likvidity je menšia ako jedna, mliekárň musí rátať s tým, že na zaplatenie záväzkov bude musieť likvidovať zásoby. Ukazovatele prevádzkovej likvidity vykazujú lepšie hodnoty. V menovateli zlomkov sa nachádzajú krátkodobé záväzky, ktoré mali klesajúci priebeh počas sledovaného obdobia. Korigovaná likvidita obsahuje v menovateli zlomkov korigovaný stav krátkodobého cudzieho kapitálu. Pri korigovanej celkovej likvidite môžeme sledovať, že korigovaný stav obežného majetku bol v porovnaní s korigovaným stavom krátkodobého cudzieho kapitálu vyšší v každom roku sledovaného obdobia. Ukazovatele korigovanej bežnej a pohotovej likvidity vykazujú kolísavý priebeh.

Tabuľka 2 : Výpočet ukazovateľov likvidity v mliekárni B

Ukazovateľ	Hodnota ukazovateľa			Zmena			Index		
	2002	2003	2004	03-02	04-02	04-03	03/02	04/02	04/03
Celková likvidita	1,3192	1,1582	1,2609	-0,1609	-0,0583	0,1027	0,8780	0,9558	1,0887
Bežná likvidita	1,0141	0,8224	0,9628	-0,1917	-0,0513	0,1404	0,8110	0,9494	1,1707
Pohotovú likvidita	0,0562	0,0463	0,0302	-0,0099	-0,0259	-0,0161	0,8246	0,5384	0,6529
Prevádzková celková likvidita	1,6876	1,5768	1,7426	-0,1108	0,0550	0,1658	0,9344	1,0326	1,1051
Prevádzková bežná likvidita	1,2973	1,1197	1,3306	-0,1777	0,0333	0,2110	0,8630	1,0257	1,1884
Prevádzková pohotovú likvidita	0,0718	0,0630	0,0418	-0,0088	-0,0301	-0,0213	0,8775	0,5816	0,6628
Korigovaná celková likvidita	1,3437	1,2260	1,2874	-0,1177	-0,0563	0,0614	0,9124	0,9581	1,0501
Korigovaná bežná likvidita	1,0477	0,8908	0,9992	-0,1569	-0,0486	0,1084	0,8502	0,9536	1,1217
Korigovaná pohotovú likvidita	0,0669	0,0577	0,0373	-0,0092	-0,0297	-0,0205	0,8624	0,5568	0,6457

Prameň : vlastné výpočty

Hodnoty celkovej likvidity sa nenachádzajú ani v jednom z rokov v optimálnom intervale pre celkovú hodnotu, hoci výška obežného majetku prevyšovala v každom roku hodnotu krátkodobého cudzieho kapitálu. Bežná likvidita by sa mala pohybovať v rozpätí 1 – 1,5. Tento ukazovateľ vykazuje klesajúci priebeh, ale v roku 2002 sa jeho hodnota nachádza v požadovanom intervale. Pokiaľ je hodnota ukazovateľa väčšia ako jedna, tak mliekárňu po úhrade krátkodobých záväzkov má ešte rezervu, v tomto prípade veľmi nízku 1 %. Nespokojnosť môžeme vysloviť aj so stavom pohotovej likvidity, ktorá počas sledovaného obdobia klesala až na hodnotu 0,03. Z ukazovateľov prevádzkovej likvidity pozitívne môžeme hodnotiť len bežnú prevádzkovú likviditu. Ukazovatele korigovanej likvidity, zohľadňujúce viazanosť majetku, vykazujú najvyššie hodnoty v roku 2002 a do roku 2004 zaznamenali všetky pokles.

Tabuľka 3 : Výpočet ukazovateľov likvidity v mliekárni C

Ukazovateľ	Hodnota ukazovateľa			Zmena			Index		
	2002	2003	2004	03-02	04-02	04-03	03/02	04/02	04/03
Celková likvidita	3,3515	2,3790	1,9666	-0,9726	-1,3849	-0,4124	0,7098	0,5868	0,8267
Bežná likvidita	2,5321	1,3009	1,4460	-1,2312	-1,0861	0,1451	0,5138	0,5711	1,1115
Pohotová likvidita	0,4722	0,1529	0,0604	-0,3192	-0,4117	-0,0925	0,3239	0,1280	0,3951
Prevádzková celková likvidita	3,3515	2,7124	2,2263	-0,6391	-1,1252	-0,4861	0,8093	0,6643	0,8208
Prevádzková bežná likvidita	2,5321	1,4833	1,6369	-1,0488	-0,8951	0,1537	0,5858	0,6465	1,1036
Prevádzková pohotová likvidita	0,4722	0,1744	0,0684	-0,2978	-0,4037	-0,1060	0,3693	0,1449	0,3923
Korigovaná celková likvidita	3,1006	2,1695	1,8210	-0,9311	-1,2796	-0,3485	0,6997	0,5873	0,8394
Korigovaná bežná likvidita	2,4032	1,2908	1,3799	-1,1123	-1,0233	0,0890	0,5371	0,5742	1,0690
Korigovaná pohotová likvidita	0,5126	0,1744	0,0725	-0,3382	-0,4401	-0,1019	0,3403	0,1414	0,4157

Prameň : vlastné výpočty

Ukazovatele likvidity vykazujú vyššie hodnoty, hlavne v roku 2002 v porovnaní so zvyšnými dvoma rokmi. Celková likvidita vypovedá o podiele krátkodobých dlhov na financovaní obežného majetku. Čím je väčšia jej hodnota, tým je väčší podiel financovania krátkodobého majetku dlhodobými zdrojmi, čo znižuje riziko platobnej neschopnosti pre prípad, že sa nepodari premeniť časť nepeňažného obežného majetku na peňažné prostriedky. Aj ukazovatele prevádzkovej likvidity vykazujú dobré výsledky, avšak vykazujú klesajúci priebeh. Pozitívne môžeme hodnotiť len prvý sledovaný rok pri prevádzkovej pohotovej likvidite, kedy dosiahla hodnotu 0,4722, a počas sledovaného obdobia klesla do roku 2004 na 0,0684. Kolísavý priebeh zaznamenala korigovaná bežná likvidita, ktorá klesla do roku 2003 na 1,2908 a do roku 2004 sa zvýšila o 0,089.

ZÁVER

Záverom možno konštatovať, že najlepšie hodnoty ukazovateľov likvidity zo sledovaných mliekární vykazovala mliekárňu C. Pozitívne možno hodnotiť i skutočnosť, že výška obežného majetku v porovnaní s krátkodobými cudzími zdrojmi bola v tejto mliekárne 2 - 3krát vyššia, zatiaľ čo v mliekárni B to bolo približne 1krát viac, a v mliekárni A dokonca krátkodobý cudzí kapitál prevýšil hodnotu krátkodobého majetku v posledných dvoch rokoch sledovaného obdobia, čo bolo zapríčinené hlavne nárastom bežných bankových úverov až na

hodnotu 159 627 tis. Sk. Mliekáreň A aj B vykazujú veľmi nízke hodnoty likvidity, a do budúcnosti by sa mali zamerať na zvýšenie hodnôt týchto ukazovateľov.

Diferencované výsledky súvisia so štruktúrou obežného majetku, ktorý má rôznu formu speňažiteľnosti. Preto bolo potrebné, aby sa zohľadnila viazanosť resp. obratovosť jednotlivých majetkových položiek. Čím je viazanosť nižšia, tým je transformácia na peňažné prostriedky kratšia a naopak.

Zoznam použitej literatúry

1. **GURČÍK, I.** 2004. Podnikateľská analýza a kontroling. SPU Nitra, 2004. ISBN 80-8069-449-4
2. **KUPKOVIČ, M.** 2002. Podnikové hospodárstvo. Sprint vŕa Bratislava, 2002. ISBN 80-88848-93-8
3. **MAŘÍK, M.** 1998. Určování hodnoty firem. Ekopress Praha, 1998. ISBN 80-86119-09-2
4. **VALACH, J.** 1997. Finanční řízení podniku. Ekopress Praha, 1997. ISBN 80-901991-6-x
5. **ZALAI, K. a kol.** 2000. Finančno-ekonomická analýza podniku. Sprint vŕa Bratislava, 2002. ISBN 80-88848-61-x

Kontaktná adresa:

Ing. Jana Miklovičová, SPU – Fakulta ekonomiky a manažmentu, Katedra ekonomiky, Tr. A. Hlinku č. 2, 949 76 Nitra. Telefón : +421376508585, Mail : jmikli@pobox.sk

Ing. Natália Turčeková, SPU – Fakulta ekonomiky a manažmentu, Katedra ekonomiky, Tr. A. Hlinku č. 2, 949 76 Nitra. Telefón : +421376508585, Mail : natalia111@orangemail.sk